

C. kr. pošti

Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“
Dunaj V. Bräuhausgasse 84.

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ul. Madonnina 15.
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Bräuhausgasse 84.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četr let 1.10 K
Po-amezna številka 18 vin.

Štev. 3.

V Trstu, 1. februarja 1914.

Leto VII.

Pr. 8/4/2

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. deželna sodnija kot tiskovna sodnija v Trstu je po predlogu c. kr. državnega pravdnikstva razsodila, da ustanavlja vsebina članka z naslovom »Kapitulacija parlamenta« in sicer odstavek od besed »Ali motili smo se« do besed poslanske zbornice obdržali odnosno odstavek od besed »Proč z gosposko« do besed »Ljudski parlament« vse objektivne znake pregreška po § 300 k. z. in članka III. zakona od dne 17. 12. 1862. št. 8. drž. zak. iz 1863. l.

Potrjuje se vže odrejeno zaplembo imenovane tiskovine, prepoveduje se razširjanje iste in ukazuje se uničenje nabranih izvodov in istih ki se inajo nabrati kakor hitro postane predležeči odlok pravomočen.

Razlogi.

Ker se v navedenih odstavkih tega članka skuša na tendenciozen način naščuvati k sovražstvu in zaničevanju gosposke zbornice in ker vsebujeta imenovana odstavka vse znake pregreška po § 300 k. z. in članka III. zakona od dne 17. 12. 1862 št. 8. drž. zakona iz leta 1863 je bilo treba razsoditi kakor v dispositivi navedeno.

C. kr. deželna sodnija
Trst, dne 20. 1. 1914.

L. S. Podpis nečitljiv.

Gospodarska kriza.

Meščanski narodni ekonomisti so že ponovno dvomili o resničnosti periodičnega povratka gospodarskih kriz, ki pa je v sedanjem trenutku zo-

pet gotovo dejstvo. Številke o brezposelnih nam nudijo o tem jasen dokaz. Od 15. novembra pa do božiča minolega leta je dunajske ogrevalnice obiskalo po dnevu 462.071 in po noči 26.280 oseb. Naravnost strašno je, kar se izraža v teh številkah. Dokazuje nam, da se nahajamo zopet sredi grozne gospodarske krize, ki učinkuje v kapitalističnem gospodarskem redu kot naravni zakon.

Gospodarske krize so nujna posledica kapitalističnega gospodarstva. Kapitalistično blagovno proizvodnjo ne vprašuje po potrebi in ne po možnosti oddaje, temveč proizvaja venomer, čim več, tem bolje. Potem si šele išče oddajni trg, kar pa ni lahko, ker proizvodnjo bi se moralo prilagoditi trgu in ne narobe, kakor zahteva blaznost kapitalizma. To pa ustvarja negotove, anarhične razmere. Vsak novi trg, ki se odpre, je preplavljen z izdelki, ker je vprašanje po njih živahno, vsled česar so cene visoke. Tekmovalno stremljenje kapitalizma pa skrbi zato, da blago v veliki množini preplavlja trg, ponudbe presegajo vprašanje, in cene morajo pasti. Polom nekaterih tvrdk pa ima v posledici oteževanje plačevanja drugih podjetij, ustavljanje obratov, odpuščanje delavcev itd. Kriza nastopi in objema ves svet, kajti kapitalizem je sestavna celota, ki obsega ves svet. Z neoporečno gotovostjo se razširja zastoja v gospodarskem življenju po vsem svetu. Prenapolnjenega trga, izguba posameznih trgov, vojna, slaba letina v kaki državi, vse to povzroča krizo po vsem svetu. Svetovni kapitalizem je pogoj svetovne krize. Po taki svetovni krizi je bila prizadeta tudi Avstrija leta 1909. Potem si je svetovno gospodarstvo nekoliko opomoglo, kriza je pnehavala, pričela je doba visoke konjunktore. Za Avstrijo pa te dobe

povzdige ni bilo. Ko je pnehala svetovna kriza, se je pojavila v Avstriji nova kriza, c. kr. avstrijska, črnožolta kriza. Utemeljena je bila v carinski politiki naših vlad. Zaprlo se je avstrijske meje, ter se ni pustilo v državo ne živine, ne mesa. Carina na živino, meso, žito, moko, železo, kratko rečeno na vse, kar je potrebno za dobrobit ljudstva, je bila vsebina vladne politike v zadnjih stoletjih. Naraščale so cene živilom, glad je postal stalen gost v stanovanjih revežev, glad, ki je agrarcem donašal in še donaša ogromne dobičke. Ob enem z naraščanjem cen na živila pa je vpadalo industrijsko delovanje. Balkanskim državam se je zaprlo trg za njih poljedelske proizvode in jim celo zabranilo prevoz skozi deželo. Le-te pa sedaj povračujejo in zabranjujejo uvoz naših industrijskih proizvodov. To pa zlasti odkar je Avstrija po aneksiji Bosne in Hercegovine zavzela sovražno stališče napram Srbiji. Kriza je pričela, tovarne so omejile svoj obrat in delavce se je odpuščalo ali pa jih pustilo praznovati.

Ker pa je naša vlada vedno skrbna zaščitnica velekapitalizma, je pospeševala ustanovitev kartelov, ali pa jih je celo sama ustanavljala, kakor na primer spiritalni in petrolejski kartel. Karteli pa so povzročili ne samo novo zvišanje cen, temveč tudi večjo, vedno naraščajočo brezposelnost. Karteli sicer stremijo za znižanjem proizvodnje. Nakupujejo tovarne, da jih ustavijo, kar se ložje zgodi v dobi slabe trgovine, kot pa ob visoki konjunkturi. Ravno v zadnji dobi se je zaprlo mnogo tovarn. Lastniki postanejo penzionisti kartelov, delavci pa brezposelni.

Tako je carinska in kartelna politika naše viade pripravila tla, na katerih je v zadnjih letih

LISTEK.

Zakaj sem zapustil politično službo.

Mark Twain.

Washington, 2. decembra 1867.

Svoje mesto sem odložil. Vlada drvi po svoji pogubni poti naprej, ali vzlic temu je iz njenega kolesa izbita spica. Za tajnika sem bil v senatnem odseku za školjkoslovje, pa sem pustil svoje mesto. Opazil sem na ostalih članih vlade prav razločno, da mi hočejo prepričati uveljavljenje mojega glasu v svetu našega naroda, pa nisem mogel nadalje ohraniti svojega mesta in samospoštovanja.

Če bi navajal vse žalitve posamič, ki so jih kopicili name vseh šest dni, kar sem bil v uradni svoji lastnosti v zvezi z vlado, bi napolnil lahko cel zvezek. Imenovali so me za tajnika tistega odseka za školjkoslovje, a mi potem niso dovolili nobenega asistenta, da bi bil z njim lahko biljar igral. Vse to, čeprav je bilo od sile dolgočasno, bi bil še prenesel, če bi bil na ostalih članih kabineta zasledil tisto vljudnost, ki mi je šla uradno. Če sem zapazil, da je načelnik oddelka zagazil na krivo

pot, sem vse pustil pri miru, šel k njemu in mu skušal naravnati glavo, kakor je bila moja sveta dolžnost. Z najboljšimi namerami na svetu sem se bil napolnil k mornariškemu ministru in mu dejal:

»Cenjeni gospod, ne morem več mirno gledati, kako se admiral Farragut mirno potika po Evropi, kakor da je na izletu za zabavo. Saj je nemara vse to lepo, ampak meni se ne zdi. Če zanj nimate sovražnika, da bi ga pobijal, ga kar pokličite domov. Nič koristno ni, da mož na izletu za zabavo poveljuje vsemu brodovju. To je predrago. Seveda nič ne ugovarjam zabavnim izletom mornariških častnikov, — zabavnim izletom, ki zasledujejo pameten smoter, — zabavnim izletom, ki so po ceni. Recimo, če bi se peljal po Mississippiju navzdol s plavom —«

Da ste ga videli, kako je zbesnel! Kakor da sem zagrešil najtežji zločin. Ampak za to se nisem brigal. Dejal sem, da je tak zabavni izlet po ceni, republikansko preprost in varen. Dejal sem, da za miren zabavni izlet ni nič boljšega kot plav.

Potem me je mornariški minister vprašal, kdo da sem, in ko sem mu sporočil, da sem v zvezi z vlado, je bil radoveden, v kakšni lastnosti. Odgovoril sem, ne da bi se čudil takemu vprašanju od strani člana taiste vlade, da sem za tajnika

senatnega odseka za školjkoslovje. To je bila nevihta! Sklenil je z ukazom, da takoj zapustim hišo in se vbodoče pečam le z lastnimi uradn. dolžnostmi. Izprva sem ga nameraval strmoglaviti. Ampak s tem bi bili oškodovani tudi drugi ljudje poleg njega, a jaz sam ne bi imel od tega posebnih koristi, pa sem ga pustil v uradu.

Zdaj sem odšel k vojnem ministru, ki me izprva ni hotel sprejeti in šele ko je izvedel, da sem v zvezi z vlado, me je pustil pred se. Da nisem prišel v važni zadevi, bi najbrž niti ne došel do njega, ker je ravno kadil, ga prosim za ogenj in mu sporočim, da nič ne oporekam njegovim obrambnim pogojem, ki so si jih izgovorili general Lee in njegovi tovariši, da pa ne odobram načina, kako se general Lee vojskuje z Indijanci. Vojskuje se preraztreseno. Segnati mora Indijance na kup — na prikladen prostor, kjer je za obe strani zadosti živeža, in potem prirediti krvavo klanje. Dejal sem, da za Indijance ni nič bolj prepričevalnega kot splošno klanje, je jako zanesljivo sredstvo zoper Indijance milo in izobrazba. Milo in izobrazba sicer ne učinkujeta tako naglo kakor krvavo klanje, ampak splošna sta in bolj smrtonosna; napol pobit Indijanec lahko zopet okreva, če ga pa izobražiš in umivaš, je njegov konec slejaliprej neizogiben. To škoduje

kriza tako pogubno narasla. Poostrenje položaja so povzročile balkanske vojne zadnje dobe, katerih naša vlada deloma ni kriva, čeravno je druga balkanska vojna izbruhnila pod vplivom Avstrije. Že samo vsled te vojne je težko oškodovana naša industrija. Veliko tržno področje, ki se ga doslej ni moglo popolnoma izkoristiti, je bilo zaprto. Naša tkalska, steklena in kovinska industrija je takoj občutila učinek tega izpada. Še mnogo več pa je zakrivila s sabljo rožljajoča politika naše vlade, ki je zanesla bojazen in negotovost v vse gospodarsko življenje. Bojazen, da bo vlada zaplenila vso gotovino, je mnogo hranilcev napotila, da so dvignili svoje prihranke in jih doma skrili. V Galiciji je bila vojna bojazen tako velika, da so ljudje svoj denar v zemljo zakopavali. Pa tudi ljudje z mnogim denarjem so svoje glavne dvignili iz hranilnic in drugih denarnih zavodov. Seveda ti niso svojega denarja skrivali v nogavice, posteljne slamnice, ali pa v zemljo; raje so ga z dobičkom nalagali prav varno v — inozemskih bankah, ki so z avstrijskim denarjem podpirale inozemska podjetja. Na eni strani se je kapital izseljeval, na drugi strani pa ga je zadrževala vlada. Vojni minister je dal obvestiti merodajne denarne kapitaliste, da bo morda hitro rabil dve milijardi za vojne svrhe, torej naj pridržujejo denar. Od dveh strani napaden, se kapital ni mogel gibati po redni poti v gospodarsko življenje. Danes je večina podjetij navezanih na kredit. Če se jim tega na mali odtegne, pomenja to zanje polni, ali pa vsaj zastoj obrata. Vsa industrija je zastala, odpuščalo se je delavstvo, naraščala je stanovanjska beda in skrb na vseh koncih in krajih. Avstrijska kriza je dosegla svoj vrhunec.

Kaj pa sedaj? Ali bo vlada z ugodnimi trgovinskimi pogodbami pridobila naši industriji trg, delavstvu pa delo? Ali bo skrbela za državno brezposelnostno podporo, kakor se je to že zgodilo v Nemčiji, Angliji, Belgiji in drugod? Ali bo ustvarila protikartelne zakone, da zabrani odiranje ljudstva po kartelih? Kaj še! Vsega tega ne bo storila, ker ve, da razven socialno-demokratske manjšine, ki je seveda ne potrebuje za svojo večino, ni stranke, ki bi vlado klicala na odgovor. Delavstvo se mora torej tudi tu zanašati le na svojo moč. Petdesettisoč brezposelnih je na Dunaju demonstriralo, in ta demonstracija je začetek cele vrste mogočih manifestacij. **Politični činitelji so, ki so zakrivila sedanje avstrijsko krizo, politični činitelji imajo na vesti bedo in brezposelnost širokih ljudskih slojev.** Ali je še kje kak delojemalec, ki pravi, da ga politika nič ne briga? Kakor si moremo priboriti gospodarska izboljšanja le potom trdnih strokovnih organizacij, ravnotako tudi politično oblast priboriti le trdno združeni v bojne vrste delavskega razreda. Sedanja kriza nam vsiljuje spoznanje, da mora biti naša organizacija čvrsta v gospodarskem in političnem oziru, če hočemo priti do svojih pravic.

njegovemu zdravju in izpodkopava njegovo življenje.

»Cenjeni gospod,« tako sem končal, »čas je prešel, ko je potrebna okrutnost, ki človeku trdi kri v žilah. Pošljite vsakega Indijanca, ki pustoši naša polja, z milom in abecednikom domov in naj pogine!«

Vojni minister me je vprašal, če sem član kabineta. Dejal sem: seveda — in nisem samo ad interim nastavljen. Nadalje me je vprašal, kakšno mesto opravljam, pa sem dejal, da sem za tajnika v senatnem odseku za školjkoslovje. Na njegovo povelje so me na to zastran razžalitve uradne časti zaprli in me za najlepši del dneva oropali osebne svobode.

Kmalu bi bil sklenil, da bom zanaprej miren in da ne bom oviral vlade na njeni bližnici v pogubo. Ampak dolžnost me je pozvala, pa sem slušal. Finančnega ministra sem obiskal.

Dejal je:

»Kaj hočete?«

To vprašanje me je napravilo opreznega.

Dejal sem: »Punč z rumom.«

Dejal je:

»Če vas je uradno opravilo dovedlo sem, cenjeni gospod, mi razložite svojo stvar — in sicer s kratkimi besedami.«

Obzor.

Vsled obstrukcije proti proračunskemu provizoriju vporablja zbornica čas, ki ga ima, da rešuje nekatere važne zakonske predloge, ki so jih odseki že dogotovili. Tako je bil 23. m. m. sprejet zakon, ki novčita pokojninsko zavarovanje zasebnih uradnikov.

Istega dne se je v gosposki zbornici poročalo in razpravljalo o sklepih skupne konference glede osebo dohodninskega davka. Sklepi o tej zadevi se seveda strinjajo z istimi poslanske zbornice. Če bi gnusna gonja krščanskih socialcev ne bila položaja tako mešala, bi bil potek in izid konference še vidnejši kot zmagaja zbornice poslancev.

Državna strokovna komisija priobčnjuje pravkar letno poročilo za l. 1913. Iz poročila posnemamo, da je plačevalo tedenski prispevek po 1 vin. 331.816 članov proti 328.347 v predlanskem letu. Dohodkov je imela državna strokovna komisija 221.029 K 71 vin., izdatkov pa 202.518 K 90 vin., koncem decembra 1913 je ostalo torej v blagajni 18.510 K 81 vin. Strokovnim organizacijam na Bolgarskem je poslala 2000 K podpore, prav toliko tudi strokovnim organizacijam na Srbskem. Stavkajočim tobačnim delavcem na Holandskem je poslala komisija 10.000 K.

Boj tiskarjev se čilo nadaljuje. Podjetniki vedno bolj popuščajo, dočim delavci bolj in bolj zmagujejo. Že pred par dnevi je bilo v Avstriji 320 tiskarn, ki so podpisale delavski tarif. V teh tiskarnah je zaposlenih 3784 stavcev in 1064 pomožnih delavcev. Vsega skupaj je že preko tretjine delavcev zopet na delu, ker so dosegli kar so zahtevali. Bojujočim delavcem želimo popolno zmago na vsej črti. Železničarji pa iz tega razvidijo, kaj zmore močna organizacija.

Zadnja številka našega lista je bila zaplenjena. Zaplenjen je deloma članek »Kapitulacija parlamenta«, ki je pa izšel že v drugem slovenskem strokovnem listu v Trstu.

Tržaško državno pravdnštvo je imelo oba lista, »Stavbinskega delavca« in »Železničarja« zapored v pregled. Kar je v enem listu lahko nemoteno izšlo, je bilo v drugem pregrešek po § 300 k. z. Zares, čudna so pota državnopravdnške previdnosti!

Slovaška socialna demokratična stranka ima 1. in 2. februarja t. l. v Požunu svoj četrti redni zbor.

Bolgarsko sobranje (državni zbor) je razpuščeno, ker vlada ni mogla dobiti večine. Socialni demokratje so imeli v njem 37 mandatov. Sedaj pa so že razvili najživahnejšo agitacijo proti vladi. Izdali so oklic na ljudstvo, v katerem protestirajo proti vladi.

Potem sem rekel, da me je neprijetno dirnilo, da je tako nanaglo prekrenil predmet razgovora, češ da je tako vedenje zame zelo žaljivo; ampak vočigled sedanjim razmeram se ne obešam za to in preidem takoj k stvari. Razpravljaj sem z njim zaradi neprimerne dolžine njegovega finančnega poročila. Dejal sem, da je drago, nepraktično in nerodno sestavljeno. Nič ni v njem opisov, nič poezije, nič čuvstva, nič junakov, nič dramatičnih zapletljajev, nič podob — niti lesorezov. Nihče ga ne prečita, to je jasno kakor solnce. Tiščal sem vanj, naj z izdajo take reči ne škoduje svojemu imenu. Če mu je kaj do literarnega uspeha, da naj spravi v svoje izdelke več raznovrstnosti. Izogibljati da se mu je suhim podrobnostim. Dejal sem, da izvira velika priljubljenost pratike od pesmic, ugank in smešnic, in nekaj v finančno poročilo pametno posejanih ugank in smešnic bi bilo razprodaji poročila ugodnejše kakor vsi notranji dohodki, kar jih more stlačiti vanje. Vse to sem mu povedal prijateljsko, in vendar se je finančni minister strastno razburil. Celo osla me je imenoval. Psoval me je prav maščevalno in dejal, če se še enkrat vtaknem v njegove zadeve, da me vrže skozi okno. Dejal sem, da raje vzamem svoj klobuk in odidem, če nisem deležen spoštovanja, ki mi gre uradno, pa sem v resnici odšel. Obnašal se je

Socialno demokratična stranka je v Sofiji sklicala pred kratkim protestni shod proti razpustu sobranja. Shoda se je vdeležilo preko 10.000 oseb. Geslo socialnih demokratov je: Odprava dinastije in ustanovitev republike. Morda bodo Bolgari v tem kmalu sledili Portugalcem in Kitajcem.

Na Balkanu še vedno vre. Mir med Grčijo in Turčijo še vedno ni sklenjen. Prepir še gre za Egejske otoke. — V Albaniji osvaja Esad paša deželo kos za kosom, tako da bo kmalu on tam pravi gospodar. — Turčija kupuje bojno brodogradilno. Da dobi denar, je uradnikom odtegnila plačo za mesec december. — Govori se tudi o zvezi Bolgarije in Turčije. Toda ljudstvo v Bolgariji ni prav nič razpoloženo za nove pustolovščine. — Princ Wied si ne upa v Albanijo. Je pa res blazno, človeka proti njegovi volji pošiljati na morišče.

Ogrski »parlament« je sklenil debato o načrtu sramotnega tiskovnega zakona, ki ima namen, na Ogrskem popolnoma zadaviti tiskovno svobodo. Načrt je naperjen proti vsakemu svobodnejšemu gibanju, zlasti pa proti socialnim demokratom.

»Proletarec«, glasilo slovenskih sodrugov v Ameriki je v pretečenem letu dobil lepo število naročnikov. Začetkom leta 1913 je imel »Proletarec« nekaj čez 2500 dobrih naročnikov, začetkom tega leta pa jih ima že 4000. To je zares lep uspeh in dokaz zanimanja slovenskih sodrugov v Ameriki za svoje časopisje. Posnemajmo jih!

Japonce je zadela velika katastrofa. Ognjenik Sakurašima na otoku istega imena je 12. m. m. začel bruhati, ter uničil ves otok. Mesto Kagošima na nasprotnem obrežju zaliva je popolnoma uničeno. Uničeni raj pokriva pepel in lava metre na debelo. Prebivalcev se je le malo rešilo. Razdejanih je 13.000 hiš in nad 70.000 ljudi pogrešajo. Iz hriba je švigal plamen do 1000 metrov visoko, obenem pa je deževalo razbeljeno kameenje. Morje ob obrežju je vrelo. Mnogo kilometrov železnice je razdejanih.

Železničarske zahteve v proračunskem odseku.

V pondeljek 12. januarja t. l. se je proračunski odsek pričel posvetovati o proračunskem provizoriju, ki ga je vlada predložila zbornici za dobo od 1. januarja do 30. junija 1914. Brezmiselna in zločinska obstrukcija čeških agrarcev in čeških radikalcev pa ovira temeljito in stvarno razpravo in kritiko proračunskega provizorija. Vlada je na ta način odvezana odgovornosti za svojo predlogo v odseku. Urno se je sprejelo konec debate, noben član vlade ne sme v odseku več govoriti, da se debata zopet ne otvori in da obstrukcija ne

kakor sveže pečen pisatelj. Ti tudi zmerom mislijo, da znajo vse najbolje sami, če izdado svojo prvo knjigo. Ti ljudje se ne dajo poučiti od nikogar.

Ves čas, kar sem bil v zvezi z vlado, se mi je zdelo, da ne morem uradno ničesar ukreniti, ne da bi zagazil v plundro. In vendar nisem nič drugega delal, nič drugega poizkušal, kar se mi je zdelo za domovino koristno. Želo storjene mi krivice me je nemara podilo v krivične in hudobne sklepe; ampak čisto gotovo se mi je zdelo, da so se minister notranjih zadev, vojni minister, finančni minister in ostali moji tovariši takoj začetkoma zarotili, da me preženo iz državne uprave. Pridostvoval sem eni sami seji kabineta ves čas, kar sem bil v zvezi z vlado. Te seje sem imel dovolj do grla. Vratar Belega doma ni bil voljan, da bi se mi bil umaknil in še le, ko sem vprašal, ako so ostali člani kabineta že prišli, sem smel vstopiti. Dejal je, da so že tu, pa sem prekoračil prag. V resnici so bili že vsi zbrani, ampak nihče mi ni ponudil sedeža. Gledali so me, kakor da sem se brez pravice vrnil.

(Dalje prihodnjič.)

dobi prilike znova govoriti v debati. Ker obstrukcionisti dolgo in brezmiselno govoričijo, ne pride noben resen poslanec do tega, da bi svoje predloge obširno utemeljeval, ker bi se vsak govor, ki traja nad petnajst minut, smatralo kot podporo obstrukcionistov. Tako je torej onemogočeno redno posvetovanje o proračunu.

Po dolgih obstrukcijskih govorih Staneka in tovarišev je 14. m. m. prišel sodrug **Tomschik** do besede. Govoril je

o železničarskih zahtevah.

Izvajal je med drugim, da se je prav pred kratkim v odseku za državne nastavljenice razpravljalo tudi o železničarskih zahtevah. Odsek je glede postopanja železniškega ministrstva napram pododseku izrekel vladi **grajo** ter stavil zahtevo, da se končno poda popolno jasnost o izvedenih zboljšanjih in za to porabljenih zneskih, kakor tudi o razdelitvi nameravanih zboljšanj.

Potem je nadaljeval:

Pri posvetovanju o zadnjem proračunskem provizoriju za drugo polletje 1913 sem stavil znova 17milijonski predlog. Vlada pa je obljubila 15 milijonov kron za zboljšanja železničarjev, samo da prepreči sprejem mojega predloga. Vložila je takrat **naknadno predlogo** k proračunu, o kateri pa se do danes še ni razpravljalo. Meščanski poslanci se za to predlogo niso več brigali; zadoščevala jim je obljuba.

Kar se pa tiče **načina razdelitve** zneska, ki je bil določen za drugo polletje 1913 tri milijone kron, oziroma za celo leto 1914 šest milijonov kron ter drugega obroka pet milijonov kron, za leto 1914 torej skupaj 11 milijonov kron, je dosedaj razven nočne doklade za ogibne predstavljalec, zboljšanja premij in urnine za strojno osebje ter podelitve plačenih oblik kurjačem šele v novejšem času izšel zaupni odlok na državno železniško ravnateljstvo, ki omenja **zvišanje od 1. decembra 1913**. Delavci torej izgubijo mezdno zvišanje, oziroma regulacijo od 1. julija 1913. Kakor se vidi, se je na ta način pri delavcih v drugi polovici leta 1913 prihranilo znatne svote od teh treh milijonov kron. Če se hoče dobiti jasnost, mora železniško ministrstvo izdati seznam, iz katerega je razvidno, kaj se je v drugi polovici leta 1913 od treh milijonov kron izdalo za zboljšanja. Tako pa dobijo delavci mezdno zvišanje šele od 1. decembra 1913. O načinu razdelitve petih milijonov kron za leto 1914 še sploh nič ni znano.

Temu slepomišljenju se mora storiti konec. Železniško ministrstvo naj vendar enkrat pokaže svoje načrte in pošteno predloži račun.

Že minulo leto sem vložil predlog, s katerim se pozivlja vlado, oziroma železniško ministrstvo, da zbornici poroča o vporabi zneska 21 milijonov kron. Naša pravica je zahtevati račun o tem, kaj se je storilo z denarjem, ki ga je zbornica dovolila za zboljšanja. Železniško ministrstvo pa doslej ni uvaževalo mojega predloga v kljub temu, da ga je proračunski odsek odkazal vladi v uvaževanje. Obnavljam ta predlog ter zahtevam ob enem, da vlada čimprej natančno poroča zbornici o vporabi 15 milijonov kron. In če bodo večinske stranke istotako odločno zahtevale pojasnilo vlade, sem prepričan, da dobimo poročilo.

Poročilo je že raditega nujno potrebno, ker smo napravili izkušnje, da je železniško ministrstvo že pri razdelitvi 21 milijonov kron z eno roko dajalo z drugo pa mnogokrat podvojeno jemalo. Bojim se, da se bo to ponavljalo tudi pri razdelitvi nameravanih zboljšanj.

Sedaj pa pridemo na

poglavje o poslabšanjih.

Gospod železniški minister sicer vedno taji, da se je izvršilo poslabšanje, čeravno sem jih že ponovno na podlagi dejstev dokazal. Tajitev poslabšanj pa ne pomaga nič, ker dejstva govore. Že pri zadnji proračunski razpravi sem temeljito orisal poslabšanja. Hočem torej navesti samo najočitnejša, čeravno imam zelo mnogo gradiva na razpolago.

Prvič **poslabšanja pri nastavljenju**. Z odlokom št. 8622/13, z dne 20. maja 1913 je železniško ministrstvo odredilo, da je za sprejem **pomožnim premikačem** treba najmanj **sedemletne** službe v dnini. Izpitni predpisi z dne 1. junija 1909 pa dolo-

čajo na strani 96: **»dveletna** vporaba v dnini, od te najmanj eno leto v premikalni službi kot pomožni sluga«.

Za **pomožne sprevodnike** se zahteva sedaj **šest let** in sicer **nepretrgano** vporabo kot delavec v vožni službi. V istem predpisu se glasi na strani 66: **»enoletna** vporaba v dnini, od te najmanj šest mesecev v tovorno vlakovni službi kot pomožni sluga«.

Isto se dogaja tudi pri drugih kategorijah uslužbencev.

Drugič **poslabšanja službenih turnusov** za čuvaje, vlakovno in strojno osebje. Prožni strežaji so vkljub naraslemu prometu namesto 16/16urnega turnusa dobili 18/9urnega. To se skuša utemeljevati z uvedbo prožnih obhodnikov. Ker torej prožnim strežajem ni več treba hoditi po progi, se zahtuje, da je raditega služba lažja in da se lahko prenese 18/9 urni turnus. Namesto pohajanja proge pa se je prožnim strežajem odkazalo razna druga dela, tako da nimajo nič manj dela, pač pa daljši služben čas.

Pri vsaki sestavi turnusov se skuša poslabšati turnuse vlakovnega in strojnega osebja. Tako je večer boj in le tam, kjer je osebje trdno organizirano, se posreči odbiti te napade.

Tretjič se hoče osebju zopet odvzeti že **dovoljene proste dneve**. Prožni strežaji na mnogih progah že skozi leta ne dobivajo prostega dne, ki jim pritiče.

Četrtič vedno bolj narašča **kršenje pravic** osebja. Premešča se uslužbenec iz višjih plačilnih skupin v nižje, čeravno ni povoda zato. Tu se enostavno prezira uslužbenec v službeni pragmatiki zajamčene pravice.

Petič povzroča poslabšanja **brezmiselno omejevanje normiranja**. Vsled tega morajo provizorični uslužbenci čezmerno dolgo čakati na nastavljenje. Pa tudi imenovanje poduradnikom čez plačilno mejo 1200 kron se zelo zavlačuje. Vrhutega se premešča stare poduradnike iz lokalnih prog na glavne, na lokalnih progah pa se poduradnikov več ne vporablja. In to samo zaradi tega, da se več privarčuje.

Šestič gre za **prost sobotni popoldan v kurilniških, oziroma obratnih delavnicah**. Hoče se ga odpraviti tudi za delavce ter delovni čas razdeliti tako, da bi znašal 9 ur na dan. To poslabšanje se hoče izvršiti radi tega, da se delavcem lažje ugrabi plačo za čezurno delo za te popoldneve. In to v kljub temu, da se more delavce ob sobotah popoldne pritegniti delu.

Tudi o **manipulaciji z dokladi** sem v proračunskem odseku že obširno govoril. Tu pa navajam slučaj, ki odkriva manipulacijo in oškodovanje delavstva.

Prožni delavec **Tomaž Pieprzyk** v progovzdrževalni sekciji Tarnov II. je že 28 let v železniški službi. Svoje dolžnosti izvršuje vestno. Tem težje pa je razumeti, da je c. kr. ravnateljstvo Krakov temu delavcu 7. maja poslalo 14dnevno odpoved, dočim je v ravnoistem času progovzdrževalna sekcija Tarnov odredila, da se istega delavca — ki je kot vizirer imel K 3.80 dnine — na novo sprejme z dnino 3 K. Kaj je krakovsko ravnateljstvo napotilo do tega postopanja, mi ni znano. Menil sem, da ministrstvo kaj takega ne bo odobravalo in da bo napravilo red. Obrnil sem se torej na ministrstvo, da isto preišče zadevo in da delavcu zopet da plačo, ki jo je imel poprej. Moje zaupanje pa je bilo britko varano, ker od ministrstva sem dobil sledeče naznanilo:

Gosp. Josip **Tomschik**
član zbornice poslancev.

Predmet:

Odpoved službe prožnemu delavcu **Tomažu Pieprzyku**, progovzdrževalna sekcija Tarnov II, in njega novi sprejem z nižjo dnino.

Stanje zadeve:

Prožni delavec **Pieprzyk** je bil pred odpovedjo zaračunan za njegovim službenim letom in njega vporabi primerno dnino 3 K ter vrhutega z mezdnim dodatkom 80 vin. za posebno vporabo kot preddelavec.

Ker pa za slednjo vporabo ni bil sposoben, se mu je odpovedalo službo in obenem na novo

sprejelo kot prožnega delavca s prejšnjo dnino treh kron.

Pravice Pieprzyka do provizijskega sklada se vsled tega ne izpremene.

Železniško ministrstvo je torej odobravalo to nečuvno postopanje, kar kaže duh, ki veje v napram interesom osebja.

Kar se tiče **mezdnih napredovanj za delavce**, se je pred kratkim izdalo odredbo, da napredujejo profesionisti vsako drugo leto za 20 vinarjev, ostali delavci, izvzemši prožne delavce, pa vsako tretje leto za 20 vinarjev, prožni delavci pa samo za 10 vinarjev, izvzemši dunajske prožne delavce, ki napredujejo za 20 vinarjev. Zakaj pa se je prožne delavce v provinci izključilo iz 20vinarskega napredovanja? Saj obstoji razlika že v temeljni mezdi! Nujna potreba je, da se tudi tem delavcem da 20 vinarsko napredovanje.

Regulacijo temeljnih mezd bi se moralo izdatneje izvrševati, pri tem pa ozirati tudi na načelo, da se tam, kjer se zviša temeljno mezdo, obenem zviša tudi mezde vseh delavcev za toliko, kolikor se je zvišalo temeljno mezdo.

Železniško ministrstvo nima volje za uvedbo **dveletnih napredovalnih rokov** za sluge c. kr. državnih železnic. Gospod poročevalec, ministerjalni svetnik **Böss**, je v odseku za državne nastavljenice izjavil, da se ne more uvesti dveletnih napredovalnih rokov za sluge. Gospod minister je sicer pozneje omenil to odpoved ter rekel, da se študira uvedbo dveletnih napredovalnih rokov. Ker pa slugam ni pomagano s študiranjem in ker vrhutega ni treba nobenega študiranja, ker je državni zbor že 16. decembra 1911 soglasno zahteval od vlade izvedbo dveletnih napredovalnih rokov, stavim predlog, da se § 1. proračunskega provizorija, odstavek 1. doda:

»...po razmerju, da se za nadaljnje odredbe za zboljšanje gmotnega položaja državno železniških uslužbencev v proračunu za c. kr. železniško ministrstvo zahtevane potrebščine zviša na 5.500.000 kron.«

Predlagam torej, da se **500.000 K** vpostavi proračun po razmerju, da se **dveletni napredovalni rok za sluge c. kr. državnih železnic uvede s 1. januarjem 1914**. Ker gre sedaj za polletni proračunski provizorij, zadostuje svota 500.000 kron.

Stroški uvedbe dveletnih napredovalnih rokov za sluge c. kr. državnih železnic znašajo v prvem letu uvedbe (brez ozira na umrljivost, izredno napredovanje in oviranje napredovanj v disciplinarnih slučajih) po stanju koncem leta 1912:

leta 1912	66.969
Od tega se odtegne:	
Število slug koncem 1. Dveletne napredovalne roke v plačilno stopnjo 1000 kron tistih slug plačilne skupine 900, ki so že deležni te ugodnosti	9.493
2. Sluge, ki že imajo končno plačo in torej ne napredujejo več:	
55 pl. sk. 1800	
*okoli 300 pl. sk. 1600	
» 600 pl. sk. 1400	955
ostanek...	56.521

Ob **triletnih napredovalnih rokov** napreduje s 1. jan. t. l. ena šestina slug, letni stroški

1.413.000 K
S prvim julijem, jih napreduje 14.130, letni stroški

706.500 » — 2.119.500 K

letnih stroškov napredovanja ob dveletnih rokih.

* Koliko slug je v končni plači, je razvidno samo pri plačilni skupini 1800. Razmerje števila uslužbencev v skupinah slug A, B in C je v dunajskem okraju 229:1269:2447, pri čemer se je ozirati vrhutega na nižje število napredovalnih rokov v skupinah slug B in C za razmeroma večje število uslužbencev v končni plači.

Razlika v prvem letu znaša 709.200 kron, ki jih stane uvedba dveletnih napredovalnih rokov.

Uvedba dveletnih napredovalnih rokov bo v približno 20 letih znašala 8 milijonov kron. Pokritje se lahko dobi iz dohodkov avstrijskih državnih železnic, tem ložje, ker so stroški razdeljeni na več let. Priporočam torej, sprejmite moj predlog in s tem boste storili nov korak za izvedbo 38milijonskega predloga v interesu železničarjev.

Eksistenčni minimum.

Boj za zvišanje eksistenčnega minima je bil hud. Pred nekaj tedni je državna zbornica sprejela predlog sodruga Winarskyja, da se eksistenčni minimum zviša od 1200 na 1600 kron. Predlog je bil sprejet z enim glasom večine. Krščanski socialci in nacionalni zvezarji — med prvimi tudi seveda slovenski klerikalci in liberalci niso smeli manjkati — so glasovali proti predlogu, kakor je že njih navada, da vedno glasujejo proti ljudskim potrebam. Gospoda nikakor ne more pojmiti, da je to, kar se je že pred mnogo leti označilo kot za preživetje neobhodno potrebno, dandanes že vse premalo. Draginja je rapidno naraščala, davek pa se je vedno moralo plačevati od zaslužka, ki se ga je že pred toliko leti označilo kot najnižjega, ki je potreben za existenco. Sedaj pa, ko se je imelo tudi tukaj premakniti mejo navzgor, si je meščanska večina na vse kriplje prizadevala, da to zabrani. Vkljub temu pa je v zbornici prodril socialno demokratičen predlog ter postal sklep.

Ker pa je vlada izjavila, da tega sklepa ne more predložiti v sankcijo, se je krščanska in nacionalna gospoda ne malo prestrašila, da ji je »pomoti« ušel ta sklep. Poslanci nemških žolnih organizacij so namreč od nacionalne zveze dobili ukaz, da glasujejo za predlog Winarskyja. Gospoda je menila, da bo predlog itak propadel. Žolto časopisje pa o tem povelju ni nič vedelo in je zelo napadalo »delavske zastopnike« Fahrnerja, Kirsha in njihovi tovariši.

Vsled izjave vlade je meščanska večina rohnela proti sklepu in stavila vse svoje upe v gospodsko zbornico. Ko je le-ta znatno izpremenila predlogo, je vladalo velikansko veselje v krščanskem Izraelu. Finančni odsek gosposke zbornice je namreč sklenil, da ostane eksistenčni minimum kakor doslej 1200 kron, in da se vrhutega še zviša davek že od teh dohodkov. Nasprotno pa se je izpremenilo načrt v korist lastnikov razkošnih avtomobilov in v korist lastnikov dirkalnih konj. Plenum gosposke zbornice pa je zahteval skupno konferenco obeh zbornic v tej zadevi. Konferenca pa je zopet uveljavila sklep zbornice glede na zvišanje eksistenčnega minima na 1600 kron, ter sklenila zvišanje davka na dohodke od 1800 do 10.000 kron.

Sedaj pa so klerikalci priredili ostudno gonjo proti temu sklepu. Sprva so jim sekundirali tudi nacionalni zvezarji in Poljaki. Ti pa so se zadovoljili z manjšo blamažo ter so pustili kristjane same. Le-ti so pa kričali po § 14, če se njih volja ne izpolni. Klerikalni prvak dr. Šusteršič je namreč bil izbran za rablja temu sklepu, ter je stavil k sklepu konference dodatni predlog, da se davčnih nastavkov na dohodke od 1800 do 10.000 kron ne zviša, temveč, da ostanejo kakor so bili doslej. Zvišani nastavki naj bi obveljali šele tedaj, kadar bi dohodki osebnodohodninskega davka prekoračili svoto 120 milijonov(!). Kristjani so z vso silo zahtevali kršenje ustave. Njih predlog pa je v zbornici padel in sicer je bil odklonjen z 268 glasovi proti 77. Tak zakon kakor so ga zahtevali več ali manj črni kristjani, bi bil zares unikum v zakonodaji, ker ker bi se sam razvejljal.

In zakaj so krščanski gospodje zahtevali kaj takega? Trdili so, da bi davčna skala kakor jo je sklenila skupna konferenca obeh zbornic, »grozno obremenila srednji stan«. Pri tem pa so gospodje zamolčali, s kakšnim zneskom se ima obremeniti »srednji stan«.

Najrevnejšim novi zakon ne prinaša obremenitve. Vsi, ki ne dobivajo višjih dohodkov kot 1600 kron na leto, so oproščeni davka. Tisti pa, ki imajo 1600 do 1800 kron dohodkov na leto, plačajo

davka ravno toliko kot doslej — nič več in nič manj!

Za davek najbogatejših se prepri tudi ne suče. Tudi krščanski socialni se ne upajo boriti proti zvišanju tistim, ki prejemaajo nad 10.000 kron letnih dohodkov.

Predmet prepira je torej izključno le davek srednjih davčnih stopenj, namreč tistih, ki imajo nad 1800, toda manj kot 10.000 kron dohodkov. Kako pa se je zvišalo davek za te?

Kdor ima 1800 kron dohodkov, bo plačeval za 20 vinarjev na leto višjih davek kot doslej!

Kdor ima nad 2000 kron letnih dohodkov, bo plačeval za 40 vinarjev na leto višji davek kot doslej.

Kdor ima 3000 kron dohodkov, bo plačeval za 70 vinarjev na leto več davka kot doslej.

Pri dohodkih 4000 kron znaša zvišanje davka 1 krono 30 vinarjev na leto, pri dohodkih 6000 kron 3 krone na leto. Celo pri letnih dohodkih nad 10.000 kron znaša zvišanje davka komaj šest kron!

In to si upajo krščanski socialci označiti kot »grozno obremenitev srednjega stanu«! Gospodje, ki znajo ljudstvu nalagati najtežja bremena, se ne morejo odločiti, da bi glasovali za to »obremenitev« 20, 40, 70 vinarjev! Radi te »obremenitve« so hoteli pokopati vse sklepe, za katere so njih lastni zastopniki glasovali na skupni konferenci! Radi te »obremenitve« so hoteli spraviti v nevarnost izpolnitev zahtev državnih nastavljenecv, zvišanje eksistenčnega minima in ugled parlamenta!

In res radi te »obremenitve«? Kaj še! Samo nekaj mandatov v tretjem volilnem razredu je za dunajske kristjane v nevarnosti. Zvišanje davka za 40 vinarjev spravi namreč nove volilce v tretji razred! Samo zato kričijo krščanski socialci, da je »srednji stan« ogrožen. Toda srednji stan je klerikalcem in krščanskim socialcem deveta briga. Nič jim ni mar, če se ob tem razbije parlament in ustavno življenje! Njim gre le za nemoteno gospodstvo in koritarstvo in za nič drugega! Postopanje te gospode pa je marsikomu odprlo oči. Kristjanom pa vsa njih gonja ne pomaga nič, razvoj gre preko njih.

Stavka železničarjev v juž. Afriki.

Že v zadnji številki našega lista smo v »Obzoru« na kratko poročali o izbruhu velikega železničarskega gibanja v prejšnjih burskih ljudovladah Transvaal in Oranje. — Kaj se godi v južni Afriki? Da se ne izve ničesar, kar bi utegnilo javnosti podati resnično sliko v dogodkih, zato skrbi stroga cenzura. Iz vesti, ki prihajajo od tam, je slišati le veselo vriskanje lastnikov zlatih jam in pa njim udanega časopisja.

Južna Afrika je dežela zlata in diamantov. Če ima človek srečo lahko naglo obogati. Iznebiti pa se mora predvsem vesti, ki je najsitnejša zapreka na poti do bogastva. — In za to je kapitalizem kakor nalašč ustvarjen.

Brezmejno se lahko izkorišča poleg naravnih zakladov bele in barvne sužne, dokler je vse še v primitivnem razvoju. Toda kamor pride kapitalizem, tam se pa tudi prejalislej neizogibno zdrami delavska zavest. Hitreje nego so izkoriščevalci pričakovati, je nastala v južni Afriki delavska organizacija. Strokovni boji niso danes nič novega več. V Natalu in v Kapski koloniji, v Transvalu in Oranju prihaja pogostoma do manjših stavk, pa tudi večji boji so že zapisani v zgodovini afriškega delavskega gibanja. Vzroki niso vedno enaki. Ampak skoraj vedno je enaka metoda boja zoper stavko: Če je le mogoče, se pobije štrajk s silo.

Tudi v tem boju ni nič drugače. Kapitalistična sodrga je že spravila v svet laži o delavskem nasilju. To pa stori le radi tega da bi imela vsaj navidezen povod za nasilje od svoje strani. Zapijajo delavske voditelje, da bi se mase tem ložje podvrglo. In da se ložje podvrže mase, se vporablja proti nji puške in kanone, vse v večjo čast in korist kapitalizma.

Natančnosti o vzrokih stavke še niso znane. Toliko je gotovo, da so na državnih železnicah trumoma odpuščali delavce in uslužbence. Vlada

pravi, da so bile odpovedi neizogibne, ker imajo državne železnice deficit in ker baje ni dela. Temu ugovarja zveza železničarjev. Deficit je verjeten. Ali tega niso zakrivali železničarji. Za prometno politiko vlade niso oni odgovorni. Železnice služijo v prvi vrsti kapitalističnemu blagovnemu prometu. V primeri s tem je osebni promet le majhen. Kapitalisti pa hočejo imeti transport kolikor mogoče poceni. Na železnicah vlada sistem varčevanja, v katerem tiči že zločinstvo. Pričenja se takoj pri stavbi. Nekatere proge so tako zgrajene, da je potovanje po njih spojeno z večno nevarnostjo za življenje. To ugroža seveda največ železničarje, ki so vedno na poti. Enako blazno varčevanje je pri voznem materialu. Lokomotiva se nabavi in mora voziti, dokler je še koljkaj cela. Na popravke ne misli nihče. Ako počni kotel, bo ubilo strojevodjo in kurjača, kapitalista pa ne. Razun novih lokomotiv so vse več ali manj pokvarjene. Zaradi tega je bilo že dosti konfliktov, ne zgodi se pa nič, da bi se napravil red. Naposled se varčuje pri osebju. Če ne bi bila zveza železničarjev dosti močna, da je priborila nekatere reforme, bi moral še danes vsak uslužbenec delati za dva. Od časa do časa pa ponavlja prometno vodstvo poizkuse z odpuščanjem nastavljenecv in delavcev. Kadar se mu zazdi, da je organizacija kaj zaspala, pa se nenadoma skrči promet in dela zmanjka. Nič ne de, da so skladišča polna blaga, ki čaka na prevoz. Najprej je treba ustaviti par vlakov, da izgleda, kakor bi se res skrčil promet. Kadar je par sto uslužbenecv in delavcev pometanih na cesto, se pa odpro skladišča, promet je zopet normalen, oskrbovati ga mora pa reducirano osebje.

To hudobno igro pozna železničarska zveza predobro, zato je takoj protestirala proti odpuščanju, ki je seveda zadelo zlasti veliko zaupnikov. Ker je vodstvo vztrajalo na odpustu, je bila stavka neizogibna.

Vsled skrajno krutega in brezobzirnega nastopa kapitalizma in njegovih eksekutorjev pa ni izključeno, da se železničarskemu gibanju pridružijo tudi drugi delavci. Tudi črni in rjavi delavci, s katerimi se je hotelo izpodrinuti bele samo zaradi tega, ker so prvi mnogo ceneji, ne prenašajo več tako mirno vseh šikan kakor poprej.

Preskrbljeno pa je že vse, da se zopet »napravi red«. Za posamezna mesta je že razglašeno obsedno stanje; nad 60.000 vojakov je že na nogah, da s kruto silo zaduši stavko. Veselja pijano meščansko časopisje piše o »južnoafriškem vzoru« ter vzdihuje: Kdaj bodo pri nas imele vlade pogum, da nastopijo proti delavskemu gibanju enako kakor Gladstone in Botha v južni Afriki?

Laž pa ima kratke noge. Posameznik lahko laže morda par let in si s tem prav dobro pomaga. Če jih pa laže kar po več naenkrat, kakor se to sedaj dogaja v južni Afriki, se lahko tupa-tam izve trohica resnice. Najdebelejša laž o tem gibanju je o obleganju strokovnega doma v Johannesburgu, v katerem je bilo načelstvo strokovne zveze. Od 10. do 15. januarja sta policija in vojaštvo oblegala dom. Začetkom se je trdilo, da je v strokovnem domu tristo močno oboroženih ljudi, ki so na vse pripravljeni. Med raznimi vestmi pa so se našle indiskretne novice, ki trde, da se prosto prihaja in odhaja v strokovnem domu in da tam nahajajočim osebam iz bližnjega hotela prinaša hrano. To pa lažnikov ne moti, da še nadalje lažejo. Zatrjujejo celo, da je strokovni dom izpremenjen v pravcato trdnjavo, kjer so nakupičene ogromne množine orožja in streliva. Dne 15. pa je vlada, jezna, da strokovni vodje niso prišli na cesto, da bi se jih brez vzroka zaprlo, dala prepeljati dvanaistfuntovske top pred strokovni dom, ter zagrozila, da ga razstrelji. Nato pa so prišli iz hiše neoboroženi »revolucionarji«. Bilo jih je celih petintrideset mož, med njimi eden z leseno nogo. O najdbi orožja ni bilo nič več slišati. In če bi se bilo našlo le en večji pipec, bi iz njega prav gotovo nastal cel kup bajonetov.

Z velikim zadovoljstvom priobča kapitalistično časopisje besede ministrskega predsednika Botha, ki je izjavil, da bo porazil stavkujoče in da lahko jamči, da po tem gibanju za cel rod ne bo

več nobenega gibanja. Da uresniči ta svoj ideal, je uvedel ruske razmere. Povsod, kjer je stavka, je razglašeno obsedno stanje. Vsi delavski vodje in na stotine delavcev je v ječah. Vsi zakoni so odpravljani in popolna militaristična anarhija vlada povsod. A ne le stavke, temveč tudi vse strokovne organizacije se hoče zatreti. Državna uprava zaplenja dokumente in denar ter zapira nastavljenice organizacij. Policija celo zažiga ukradene dokumente. S tem meni Botha, da bo uničil vse delavsko gibanje.

S takim nasiljem pa delavci niso računali. Ves njih načrt je bila mirna demonstracija proti vladi, ki je železničarjem vsilila stavko. Razven nekaterih malenkosti, ki jih je meščansko časopisje povečalo v ogromne izgrede, ni delavstvo storilo niti najmanjšega nasilja. Delavstvo se je napram vsem provokacijam gospodujočih zadržalo pasivno. To pa gospodujočim anarhistom ni ugajalo. Začeli so torej širiti laži o bombah, ki jih je delavstvo baje polagalo na železnici, da jo požene v zrak. Metode kapitalizma so pač povsod enake.

Iz Pretorije se poroča, da je vlakovno osobje že podpisalo nov delovni red. Nastavljenci so zopet pričeli z delom.

V čem je naše najmočnejše orožje.

Socialisti-delavci verujemo v svojo lastno moč v boju proti sedanemu krivičnemu družabnemu sistemu. Za ta boj pripravljamo in vzdržujemo dvojno orožje: organizacijo in časopisje.

Ako se vprašamo: »Ali je mogoče delavstvu zmagati — to je uvesti socializem — brez organizacije in časopisja?« moramo odločno odgovoriti: Ne!

Socialistični nauk nam razodeva jasno in neizpodbitno, da samo socializem zamore konečno osvoboditi delavstvo in človeštvo sploh izpod kapitalistične sužnosti.

Socializem nam razlaga, da dokler obstoji kapitalistični sistem, se ne more nič izpremeniti v korist delavstva. Lahko nastopijo reforme, ki provzročijo spremembe, ali izkoriščanje delavstva ostane nedotakljivo.

V današnji družbi sta dva svetova, dva razreda ljudi. Na eni strani so tisti, ki delajo od zore do mraka v potu svojega obraza, na drugi strani pa tisti, ki nič ne delajo, a se žive ob delu prvih. Na prvi strani so delavci-proletarci, ki ne posedujejo drugega nego svojo delovno moč, katero morajo prodajati, če se hočejo preživeti, — na drugi pa multimilijonarji, ki od le-teh kupujejo delovno moč, katera jim ustvarja zopet nova bogastva.

Tako pride, da prvi, ki vse vstvarjajo nimajo kruha, drugi pa, ki lenarijo, žive pa v razkošju in preobilici.

Če bi se vse to dogajalo po kakšnem nam nerazumljivem zakonu, ne bi nihče ugovarjal tem krutim razmeram, marveč bi se bilo treba samo vdati »v božjo voljo« pa čakati, kaj vse pride še na vrsto. Toda mi vemo danes prav dobro, kje leže vzroki te neznosne bede in krivice, ki se gode delavstvu. Mi vemo, da je vzrok gospodarski bedi med proletariatom v tem, ker posedujejo kapitalisti orodje, tovarne in ostala produktivna sredstva kakor zemljo, fabrike, rudo in premogokope, železnice in prevozna sredstva itd. Mi vemo, da je gospodarska odvisnost vsled tega, ker delavec ne more ničesar producirati brez orodja, katerega posedujejo kapitalisti, in da mora vsled tega biti izroččen na milost in nemilost kapitalistom, njegovim izkoriščevalcem. In ker to vemo, vemo ob enem tudi, da bo delavec šele takrat osvoboden, ko preneha kapitalistični sistem, ki to odbrava; kajti le v družbi, kjer bo ves narod lastoval produktivna sredstva in plod dela, je gospodarska svoboda delavstvu zagotovljena.

Ker kapitalisti vladajo gospodarsko, vladajo ob enem tudi politično, kajti politične razmere so le odsev gospodarske moči. Dokler je delavec suženj v rudniku, na železnici, v rudokopu, v fabriki itd. je suženj tudi v občini, deželi in državi.

Če vse to vemo, potem ne moremo čakati in upati, da pride kakšno odrešenje od zgoraj ali da

se bo zgodil čudež in da se razmere same spremenijo v naš prid. Zavedati se moramo, da je vsak uspeh odvisen od moči. Samo stremenje in želje in prazno upanje, da bo že boljše, niso rodile nikdar sadu; vedno je odločevala moč.

Kapitalizem ne vlada »po milosti božji«, nego s svojo močjo. In vladal bo tako dolgo, dokler ga ne vrže druga moč — moč delavstva, moč socializma. Nikjer ni sicer zapisano, kdaj bo delavski razred vrgel kapitalizem ob tla, ali brez koledarja se lahko izračuna in pove, da takrat, ko bo dovolj organiziran, ko bo njegovo časopisje dovolj močno.

Za uspešen boj mora proletarijat pridobivati vedno nove moči, katera je potrebna za končno zmago. Te moči so organizacija in časopisje.

Kapitalisti in njih zavezniki — posvetni in neposvetni hlapci — vedo prav dobro ceniti moč časopisja, zato je kapitalistično časopisje tako močno. Moč časopisja je ogromna. Časopisje je izzvalo vojske in diktiralo mir; postavljalo in odstavljalo vladarje; časopisje je in še danes pripravlja kapitalistom polja za izkoriščanje.

Brez časopisja bi se kapitalizem ne bil nikdar razvil do svojega viška, ne bi mogel vladati, kakor ne bi mogel ustvariti kapitalizma brez železnic, parobrodov in drugih industrijskih pripomočkov. Časopisje je kapitalistom meč, zagovornik in prerok. S pomočjo kapitalističnega časopisja, vlada kapitalizem krutejše nego katerikoli kronan glavar.

Od kar se je začelo delavstvo zavedati, spoznavati svoje naloge in zbirati svoje moči, da začne boj za gospodarsko neodvisnost, je imelo kapitalistično časopisje še eno nalogo: odvajati delavce od njih cilja in napadati njih sobojevnike, z namenom, da še nadalje služijo zvesto interesom kapitalizma. Kapitalistično časopisje se je odtle posluževalo vseh, še tako umazanih sredstev, samo da so imela uspeh v dosegu njih namena: zbegati delavce in jih pahnuti nazaj v temo in nevedo. Zato najdemo v tem časopisju članke o proslavi izkoriščevalcev, o pokorščini delavstva napram kapitalistom in o povečevanju patriotizma, kateremu so sami najmanj zvesti. Ljudje, ki so pokrali največ narodnega bogastva, se jih postavlja za vzor — in kapitaliste, ki so izprešali iz delavstva največ krvavih tolarjev, za patrijote in državnike.

Zadnji čas, ko vidi to časopisje, da socializem raste, je začelo prinašati tudi vesti o socialistih in socializmu, toda vedno v taki luči, da služi vedno le kapitalizmu, kajti vsebina teh vesti je zavita in zlagana po kapitalističnem načinu. Na stotine laži o socialistih prinesejo ti časopisi vsak teden. Po eni strani se delavstvu laškajo, po drugi pa ga napadajo in grdi.

Nasproti temu časopisju piše vedno v korist delavcev edino socialistično časopisje, katero vzdržuje delavstvo samo.

Socialistično časopisje in socialistična organizacija, kjer je koncentrirano delo za uspešno agitacijo socialističnega časopisja in literature, je edino in najuspešnejše sredstvo v boju proti sedanemu krivičnemu sistemu, kateri mora pasti, čim bo delavstvo dovolj močno.

Brez socialistične organizacije in socialističnega časopisja, se delavstvo ne more, in ne bo nikdar osvobodilo!

Garanje.

Anton Pannekock.

V tisočletni zgodovini izkoriščanja, katero imenujejo v zgodovinskih knjigah zgodovino civilizacije, zavzema 19. stoletje, stoletje kapitalistične veleindustrije, posebno stališče. Še nikdar prej ni izkoriščanje doseglo tako visoko stopnjo v izkoriščanju; neizmerni zlati toki se stekajo posedujočim slojem, ki prihajajo iz dela njih mezdnih sužnjev. V prvi vrsti se imajo zahvaliti silno naraščajoči produktivnosti dela; ker se z našimi izvrstnimi stroji producira v vedno manj urah vse, kar potrebuje ena družina za življenje tekom enega dneva, in ker je čas naddela, v katerem delavci producirajo preko svoje potrebe bogastva za kapitaliste, postal vedno večji. Ali pri tem ni ostalo. Razvoj tehnike je omogočil, da bi delavci

imeli vedno več počitka in ugodnosti, vzlic temu bi pa kapital vseeno dobival velike množine nadvrednosti. V resnici se je to zgodilo narobe; tako nenasitno in veliko je bilo profitažrstvo kapitala, da ni bila v nobeni prejšnji dobi delavna sila proletariata tako silno izkoriščana, kakor v dobi največje produktivnosti dela.

Po mezdih razmerah, ki so v navadi, sme kapitalist po delovni pogodbi razpolagati z delovno silo delavca. Kapitalist ga lahko prisili, da dela zanj, dokler ni njegova delovna moč izčrpana. Ali kje je meja? Delavna sila človeka ni določena stvar; ampak je raztezljiva po zunanji ali notranji prisilnosti. Brez te prisilnosti bi človek nehal delati, ko postane truden, kar bi najbolj odgovarjalo človeški naravi. Ako je od dela odvisna njegova prehranitev, bo vseeno delal, ako je truden. Teoretično se delovno silo omeji na ta način, kar lahko kapital smatra za svoje pravo, da se zdravje delavca poškoduje, ako se mu naloži prebrezmerno dolg delavni čas. Ako je potreben depozet tako krepak, kakor je bil prejšnji dan. Ali kapital ni vpošteval te meje.

Dokler kapital ni imel moči, se je moral zadovoljiti z manjšim dobičkom. Dokler je prevladovalo ročno delo, je bilo nemogoče delavce spremeniti v bitja brez volje; nevstrašeno so se uprli podaljšanemu delavniku. Z uvedbo strojev je bil razbit ta odpor. Delavci, katere so izpodrinili novoiznajdeni stroji, so morali sprejeti nove delavske pogoje, ker so bili brez moči; dozdevno lahko delo je omogočilo, da so upregli v delo žene in otroke, in da so delavni čas vedno bolj podaljševali. Potreba, da se nakopiči mnogo nadvrednosti in hitro izrabi stroje, predno jih nadkrilijo nove iznajdbe, sili tovarnarja, da stremi za tem. Tako je naraščajoči razvoj veleindustrije prinesel bremerno dolg delavni čas. Ako je potreben delavni čas, v katerem je delavec produciral vrednost svoje mezde, znesel šest ur, je za kapitalista velika razlika, ako delavni čas traja 10 ali 14 ur na dan; naddelavni čas, za katerega gre njemu, je zanj v drugem slučaju dvakrat tako dolg kakor v prvem. Za kapitalista odpade v drugem slučaju 8 ur.

Kapital odgovarja na vprašanje, do koliko delavne sile ima pravico: do toliko, kolikor se jo da z vsemi prisilnimi sredstvi iztisniti tekom enega dneva. Človeška narava je tako raztezna, da lahko izvrši delo preko naravne mere, seveda ne brez škode. Dolg delavni čas — 12, 14, celo 16 ur na dan — pomeni, da se strašno oropa proletariata njegove sile; vsled vtujenosti in nezadostnega počitka se zruši zdravje, telesna in duševna sila, življenjska doba se zniža in življenjska sila delavnega ljudstva je hudo prizadeta. Taki izrodki v proletariatu so tako ogrožali angleško industrijo, da je bila vlada prisiljena nastopiti z zakoni za varstvo delavcev. Od trenutka, ko so opazili kako slabo učinkuje dolg delavni čas na zdravje delavcev, je pričelo nasprotno gibanje. Mesto da bi se podaljšal delavnik, kakor se je to godilo v začetni dobi veleindustrije, se delavnik vedno znižuje. Še bolj kot zakonodaja pa na to učinkuje naraščajoča organizacija delavcev; s svojo naraščajočo silo se bori, da se delavni čas zniža od dvanajst, na enajst, deset in devet ur in osemurni delavnik ni dandanes več utopija v marsikateri delavski stroki.

Ali ta razvoj ni navadno nazaj gibanje k stari izhodni točki. Kapital ni nič odpustil. V tisti meri, v kateri se je znižal delavni čas, ni prav nič izgubil od svoje pozicije. Kajti v tisti meri se je povišala intenzivnost* dela.

Pa tudi preje se je že intenzivnost dela povišala. Dokler je človek vodil orodje, je bila hitrost pri delu odvisna od njegove volje; počival je ali delal, zdaj hitreje, pa zopet počasneje, kakor je vplival nanj zunanji pritisek ali pa notranja volja. Nagonu njegove narave je prepuščeno njegovo delovanje kakor pri vsakem živem bitju, naravi nasprotno stroju, neenako in polno svobodne volje in noben pritisek kapitala ni mogel spremeniti te človeške narave, dokler se je proizvajalo z rokami. To se je posrečilo šele stroju. Delavec ni več mojster, temveč sluga, pomočnik

* Intenzivnost — notranja sila.

stroja; potegne ga za sabo in prisili njegove uporne ude, da se prilagodijo njegovemu enakomernemu vrtenju. Seveda se ne gre brez trpljenja in upora, kakor ne gre nobeno posilstvo narave, pa vendar gre. Dela pri stroju se je treba privaditi; vsled vednega vežbanja se končno posreči in s tem se poviša intenzivnost dela. To je proces, ki se je izvršil v začetni dobi veleindustrije poleg podaljšanja delavnega časa, kot komaj opaženi del splošnega zasluživanja proletariata po sili kapitala in stroja. Meja te delavske intenzivnosti se je našla še le tam, kjer je bilo nemožno spolniti še bolj vežbanje vsled naraščajoče trudnosti.

Z znižanjem delavnega časa se je odprla pot nadaljnemu povišanju intenzivnosti dela. Ako je zadostni počitek okrepil telo in osvežil duh, se pazljivost bolj osredotoči, vsak giblje je hitrejši in odločnejši, neželeni oddih izginejo, volja ostane trdna — in tako je mogoče v krajšem delavnem času producirati isto kakor preje, ko je bil uveljavljen dolg delavnik. Še več! Skupna množina prejšnje počasno delo, prekratek čas za počitek lago, se je pomnožila, ker je glavni vzrok za prejšnje počasno delo, prekratek čas za počitek in spanje, odstranjen. Da se izčrpa vso delovno silo, zato skrbe rafinirano izdelane mezdne forme, od navadnega akordnega dela pa do modernega ameriškega sistema, ki izrabijo delavno silo delavca do skrajne meje. Od primitivno barbarške metode iz začetne dobe veleindustrije, ko so delavno silo delavca zkoriščali z neumnim delavnim časom, 14 ur in še več dnevno, in tako zapravljali življensko moč ljudstva, se loči moderna metoda krajšega delavnika in visoke delavske intenzivnosti le po tem, da se izkoriščanje proletarcev danes vrši bolj rafinirano. Izkoriščanje se ni znižalo, ampak vrši se bolj pametno.

Ta razvoj intenzivnosti dela so včasih primerjali z istočasnim razvojem produktivnosti dela. Za kapitalista je tudi vseeno; obe učinkujeta, da se delavni čas, ki je potreben za produkcijo življenskih potreb, vedno bolj znižuje in da se polje nad dela vedno bolj širi. Ali prvi razvoj se vrši na račun delavstva, drugi pa ne. Drugi je mnogo vreden za bodočnost, prvi pa nič. Naraščajoča produktivnost dela gradi bodočnost za človeštvo; to je dobiček, ki se ga nikdar ne izgubi in katerega bodo bodoči rodovi smatrali za edini žarek luči v 19. stoletju. Naobratno bodo pa strašno garanje proletariata v tem stoletju smatrali za čudežno primero, koliko prenese človeška narava, ne da bi se uničila. Socializem, ki bo produktivnost dela zvišal še nad današnjo mero, bo zaeno človeštvo osvobodil neznosne nadobtežitve njegove delavne sile. Za proletariata ne bo napočila le doba, v kateri bo imel vsega dosti po stoletjih bede, ampak zanj bo napočila tudi doba počitka po stoletjih garanja. »Glasilo.«

Dopisi.

Ljubljana I. Vlakospremljevalnemu osebju naše postaje se zelo počasi odpirajo oči. Ta počasni napredek se opravičuje s tem, da je precejšnje število vlakospremljevalcev vsled nezadostnega spoznanja prave poti zabredlo na kriva pota, nekaj gotovih elementov se pa obnaša, da se jih po njihovem indiferentizmu skoraj lahko sumi idiotizma. Vendar so pa ti sumljivi ljudje precej čudni nevedneži, ker o kakem uspehu socialdemokratskega boja, ali vsaj o zboljšanju gmotnih železničarskih razmer nočejo ničesar slišati in razumeti. Kar se pa tiče obrekovanja socialistične stranke ali pa posameznih sodrugov, so pa precej izurjeni, tako da bi (seve po večletni praksi) lahko z odličnostjo napravili eventualen izpit za izdajalca in največjega škodljivca svojih lastnih tovarišev in njih interesov. Večina železničarjev se na te škodljivce seve ne more ozirati in mora preko njih iti v boj za opravičene zahteve. Da je z dobro organiziranim osebjem mogoče kaj doseči, imamo dosti dokazov. Navedemo samo en slučaj. Dne 5. novembra 1913 se organizirani vlakospremljevalci na shodu v »Internacional« v Ljubljani poverili s. Stermšku kot nadomestnemu članu pers. kom. nalogo, naj izposluje nekatere nujno potrebne v

delokrog obratnega inšpektorata Trst spadajoče reforme in sicer:

1. Zbiralnim vlakom, s katerimi vozita dva delavca, se mora takoj dodati s parno kurjavo opremljen voz.

2. Vlak št. 861 se mora brezobzira na potrebno število zaviračev dodati štiri može zaradi preobilnega premikanja.

3. Vsakokratna menjava partije v Št. Petru pri reških rezervnih vlakih zaradi oškodovanja rezervnih vlakovodij in sprevodnikov, kakor tudi zaradi prevlelike diference na zaslužku in počitku.

4. Skušnje sprevodnikov tovornih vlakov za vlakovodje se morajo vršiti vsako leto; na odredbo ravnateljstva vsako jesen.

5. Vsak vlakovodja mora dobiti službeno torbo in omarico.

Dne 19. nov. 1913 sta ss. Stermšek in Bajec gori navedene zahteve osebno predložila prometnemu referentu g. Eberhartu v Trstu, ki jih je na podlagi zadostnega utemeljevanja obeh sodrugov vzel na znanje, spoznal opravičenim ter obljubil, da jih v najkrajšem času izvrši, kar se je tudi v teku treh dni zgodilo izvzemši točke 5, ki spada v delokrog prometnega ravnateljstva. Ker pri vseh zahtevah gre samo zato, kako bi se vsemu osebju pridobilo opravičene zahteve, je moralna dolžnost vsega osebja, da se trdno oklene mednarodne organizacije, ker edino v tej združitvi je mogoče pridobiti, kar se nam že leta in leta obljubuje in čeravno so celi kupi popisane papirja in so tiste zahteve kot opravičene pripoznane, se vendar ničesar ne ukrene, dokler si uslužbenci ne znajo sami pridobiti, kar jim gre.

Zatorej vsi v mednarodno socialistično organizacijo, dela je še dovolj.

Organizirani vlakospremljevalec.

Ljubljana, državni kolodvor. Kakor znano, se vsako leto vršijo takozvani periodični izpiti vlakospremnega osebja. Izpit pa tudi letos ni izostal. Topot je izpraševal gospod N., ki je bil zelo strog in nervozen. Delal pa je tako, da so se vprašanja in odgovori kar mešali, vključ temu, da je imel pred seboj predpise. Na to nepravilnost ga je moral opozoriti asistent S. Gorje pa vsakemu, ki bi se bil zmotil, ali ne zadosti natančno odgovoril. Če ni dobil dovoljnega odgovora, je dotičnike vpričo vseh navzočih zmerjal, tudi če so bili njemu v službi podrejeni zraven. Tu bi pa bilo že na mestu vprašanje, kakšen ugled mora imeti vlakovodja pri sprevodnikih, če se ga tako nahruli?

Radi bi pa vedeli, kje je kdo — tudi višji uradnik — ki bi znal vse predpise kar tako na pamet, da bi se nikdar ne zmotil. Saj se je vendar to pripetilo tudi gospodu N.

Temu gospodu bi priporočali, da bolj vpludno občuje z uslužbenci, ravnateljstvu v Trstu pa, da da osebju več časa na razpolago, da se morejo poučiti v predpisih, če hoče imeti dobro poučeno osebje in če mu je več ležeče na mrtvih črkah nego na praksi. Upamo, da smo se razumeli!

Poljčane. Na tukajšnji postaji uganja prožni mojster Rottmann svoje neslanosti. Že pred nekaj časom smo tega junaka po zaslugi okrtali. Pa vedno še ne da miru. Njegov napuh že smrdi do neba. S prožnimi delavci, ki so mu podrejeni, postopa kakor s sužnji. Grozi jim z zausnicami in pa, da jih bo po »škarpi« vrgel. V svoji nadutosti odpušča delavce kar po svoji volji. Na njegovo početje smo že drugim potom obvestili železniško ravnateljstvo. Pa tudi za objavo imamo gradiva še dovolj. Gospod Rottmann pa si naj zapiše za včesa, da se mora z ljudmi človeško ravnati. Priporočali bi mu marljivo čitanje knjige »Občevanje z ljudmi«, posebno pa poglavje o občevanju s podrejenimi, ker mu do olike še zelo mnogo manjka. Upamo, da bo to zadostovalo, če ne, priobčimo še kaj več.

Celje. Že večkrat smo se na tem mestu kaj pomenili z našim postajenačelnikom in sicer prav jasno in razločno. Jezil se je sicer vselej, kadar smo mu kaj povedali, toda poboljšal se še vedno ni. Ne vemo ali je tako zakrknjen star grešnik, da se ga nič več ne prime, ali pa hoče, da mu še kaj več povemo. Če se mu toži po naši konverzaciji, mu pa bodi! Saj mu vsak čas lahko kaj povemo.

Poglejmo torej nekoliko v skladišče, da vidimo, kako dober je z delavci — saj on vedno za trjuje, da je tako. Prepričali pa smo se prav res o njegovi dobroti napram delavcem, samo da delavce taka dobroti prav nič ne veseli. Težko se bo na južni železnici našlo kako postajo, kjer se odpušča toliko ljudi z dela, kakor ravno v Celju. Zlasti pa ima gospod načelnik posebno piko na organizirane. Če le izvoha o enem ali drugem, da je organiziran, se takoj spravi nadenj, pa ga obdeluje, dokler ga ne odpravi iz postaje. Če pa organiziranemu ne more do živga, pa so dobri tudi indiferentni. Če kakega delavca na zimo spravi ob kruh in če mora potem vsa družina odpuščenega reveža stradati in prezebat, zato se človekoljubni gospod ne briga.

Pa še nekaj drugega! Kakor na drugih večjih postajah, imamo tudi v Celju akordni sistem. Delavci že celo leto težko pričakujejo tistih par kronc kar jih imajo koncem leta dobiti. Samo to jim še omogočuje kupiti kakšno obleko, ki si je ne morejo kupiti od svoje dneve. To leto pa so delavci napravili račun brez krčmarja. Naš »dobri« načelnik je namreč povedal, da delavci nimajo za novo leto pričakovati niti vinarja akorda. To pa je res čudno, da ni denarja, ko je skladišče vedno polno. Delalo pa se je skoraj celo leto čez uro in celo ob nedeljah popoldne. Ali se je gospod načelnik radi tega tako bal akordnih zaupnikov? Če pa morda skladiščni načelnik toliko stane, da za delavce nič več ne ostaja, pa lahko kar naravnost povemo, da ga delavci ne potrebujejo.

Premikači se že nad dve leti potegujejo, da bi dobili četrtega moža v partijo. S prošnjami pa ga niso dobili. Šele ko smo zadevo opisali v naših strokovnih listih, je ravnateljstvo uvedlo poizvedbe. Prišel je prometni kontrolor in se jezil na socialiste, da vse pišejo v liste, pa nič ne prosijo. Sedaj pa smo zvedeli, da je baje ravnateljstvo že dovolilo četrtega moža, toda naš »predobri papa« ga še vedno noče dati. Toda radovedni bi pa le bili, kdo ima dobiček od tega.

Pa še nekaj ne smemo pozabiti, ker smo že ravno pri »dobrotah« gospoda načelnika. Že dolgo se tukajšnji železničarji po vsej pravici potegujejo za dobrega zdravnika namesto starega dr. Premšaka, ker ta pregrdo ravna z železničarji. Mi bi to bili tudi dosegli, če bi ne bil načelnik vtikal svojega nosu vmes. Osebjem pa je to doseglo, da se je napravilo ordinacijsko sobo in uvedlo ordinacijske ure. Vse skupaj pa nič ne pomaga, ker dr. Premšaka se nikdar ne dobi ne v ordinacijski sobi in ne na domu. In če ga enkrat najde bolnik, se zdravnik kratko odreže, da je le alkohol povzročil bolezen. Za osebjem bi bilo prav koristno, če bi oba, načelnik in zdravnik, šla v za služeni pokoj.

Rdečkar.

Domače vesti.

Nezgode na železnici. V Grobelnem je dne 13. m. m. na tamošnji postaji padel pri izkladanju sprevodniku Martinu Fabianu 300 kilogramov težak sod na desno nogo. Fabian je prav težko poškodovan. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

Na južnem kolodvoru v Ljubljani je 17. m. m. zvečer okolo pol 7. ure popravljajal sprevodnik državne železnice Ivan Grilc na južnem kolodvoru svetilko na strehi. Spodrsnilo mu je in je tako nesrečno padel na tla, da je obležal. Baje si je pretresel možgane. Poklicali so rešilni voz, s katerim so ga prepeljali v deželno bolnišnico. Ponesrečenec je oženjen.

Iz Gradca poročajo: 20. januarja ob 10. predpoldne je na tukajšnjem državnem kolodvoru skočil 24letni delavec Jožef Grilc z voza, ki je bil še v teku. Pri skoku mu je spodrsnilo, padel je na tračnice, in kolesa so mu šla od desne rame vprek do levega stegna. Dobil je tako težke notranje poškodbe, da je kmalu po nesreči umrl.

Zavoženo finančno gospodarstvo v Avstriji. Kot novoletno darilo je vlada Stürgkh-Hohenburger avstrijskim narodom podelila dodatni bidže, v katerem zahteva nič manj kot 285.1 milijonov kron, ki jih je delegacija dovolila kot izredne in naknadne kredite. Od te svote pride 201 milijon samo za mobilizacijske stroške. V ostalih mi-

lijonih pa so zadržani razni vojaški krediti, izredni, adicijalni (kako lepo se zna dati razne naslove, da bi svote ja manjše izgledale) in druge take lepe reči. Izredni kredit za leto 1912/1913 v znesku 316.678.000 kron gre za izredne militaristične priprave. V tej svoti je zapopaden tudi 800.000 kron za ubegle turške vojake in oficirje, ki so prišli med zadnjo vojno na avstrijsko ozemlje. Razne svote, ki se jih zahteva v naknadni predlogi, znašajo skupaj 258.172.981 kron.

To se prezentira avstrijskim narodom, kakor da bi bilo nekaj samo ob sebi umevnega. Tu se ne vpraša za pokritje, ne za finančni načrt in ne za junctim. Vlada si prav nič ne beli glave ter pravi: »Te izdatke se more pokriti iz blagajni, ki se jih potem napolni s primernimi posojili.« Za to stvar pa bo treba 15 milijonov samo za obresti! Seveda moloh in mobilizacijski stroški niso državni nastavljenji, železničarji in učitelji. Tu torej ni treba skrbeti za pokritje; jemlje se enostavno iz blagajne, dokler je kaj v njej in če manjka zlato, pa se ga izposodi. Davki pridejo že pozneje s tem večjo gotovostjo na vrsto. V tem obstoji umetnost vladanja Stürgkhovega ministristva, ki ga tako vneto podpirajo klerikalci, krščanski socialci in nacionalni zvezarji.

Dohodki državnih železnic leta 1913. Neugodna konjunktura leta 1913 ni prav nič neugodno vplivala na dohodke avstrijskih državnih železnic. Vkljub temu, da se je leta 1912 doseglo napram proračunu za 30 milijonov višje dohodke, se je leta 1913 doseglo izdatno večje dohodke. Vkljub temu, da še vedno traja gospodarska kriza, povzročena po balkanski vojni, so državne železnice imele v letu 1913 za okroglo 15 milijonov kron večje dohodke, s čemer bi se popolnoma doseglo preliminarne tekočega leta. To je dokaz, da zboljšanje dohodkov avstrijskih državnih železnic ni bilo samo mimoidoče. Prevrat v proračunu državnih železnic kaže najbolje primerjanje dohodkov vsakega leta od 1909 sem, to je od leta, predno je bil tarif reformiran. Dohodki te dobe so bili sledeči:

	Osebe in prtljaga	brzovozno in vozno blago	dohodki	proračunanih je bilo
	m i l i j o n o v k r o n			
1909	152.8	476.4	629.2	—
1910	173.3	504.3	677.6	697.9
1911	181.9	544.8	726.8	731.3
1912	191.9	594.8	786.8	757.7
1913	193.4	608.6	801.8	801.8

Od leta 1909 so torej narasli dohodki za nič manj kot 172.6 milijonov kron, ali okroglo za 28 odstotkov. Gotovo dokaz, da ni vzroka za jadikovanje.

Plazovi. V Alpah je bilo zadnje dni veliko plazov. V petek 9. m. m. ob pol 5. popoldne je snežen plaz presenetil tržaški brzovlak med postajama Sulzan in Golling na Solnograškem, prav preden je prišel v tunel. Plaz je padel prav pred strojem na zemljo ter mu potrgal svetilke in razbil avtomatično zavoro. Vlak se je vsled tega ustavil. Takoj na to je drug plaz zadel zadnji del vlaka. Ker je bilo tudi v »Gesäuse« mnogo plazov, so odpeljali vlak po drugi progi preko Solnograda. V soboto je na prelazu Lueg plaz zamedel devet delavcev. Na srečo so se vsi izkopali, bili so pa večali manj poškodovani. Tudi na Tirolskem je mnogo plazov povzročilo velik nered v prometu.

Inozemstvo.

Francis de Pressensé, ki je 20. m. m. v Parizu, šestdeset let star, umrl, ni bil rojen v razmerah, ki bi mu bile obetale, da bo njegovo mesto nekoč v prvih vrstah socialističnega proletariata. Član aristokratske rodbine, je bil namenjen diplomatski karieri. Leta 1878. je prišel kot poslaništveni tajnik v Carigrad, leta 1881. pa v Washington. Dve leti pozneje je zapustil diplomatsko službo in se posvetil časnikarstvu. Njegovo temeljito poznavanje zunanje politike mu je pribavilo v tem poklicu odlična mesta; devetnajst let je bil urednik za zunanjo politiko pri takrat slovitim listu »Temps«. Spisal je tudi več zanimivih knjig in brošur. Ko je Dreyfusova afera razburila duhove, se je tudi Pressensé postavil v vrsto bojevnikov za resnico. Takrat je začel tudi na shodih nastopati in se je izkazal kot sijajnega govornika. Sodeloval je v

tistem času pri listu »Aurora«, kjer so pisali tudi Zola, Jaures in Anatole France. V tisti dobi je spoznal, da je njegov edini pravi prostor v socialistični stranki in se ji je pridružil. Leta 1902 in 1906 je bil v Lyonu izvoljen v francoski parlament, katerega član je ostal do leta 1910. Tega leta se zaradi svojega oslabljenega zdravja ni mogel udeležiti agitacije. Kljub svoji bolezni je do zadnjega časa sodeloval pri socialistični »Humanité« in smrt ga je zalotila takorekoč na bojišču. Njegov zadnji članek, spisan šele te dni, je bil »Civilizacija in militarizem«. Zavedno delavstvo je izgubilo s njim enega najnadarjenejših in najkrepkejših bojevnikov.

Krvavi drednot. V soboto, 17. m. m., je bil v Reki splavljen četrti avstroogrski drednot (»Szent Istvan«), ki se ga je zgradilo v reški ladjedelnici. Še predno je bila velikanska ladja dogotovljena, je že stala celo kopo človeških žrtev. Pri splavljenju pa se je zgodilo sledeče: ladjedelniški delavec, ki je imel nalogo, da spusti verigo sidra, je pri tem opravljanju ponesrečil. Veriga ga je zgrabila in delavec je padel v morje. Pri tem mu je zlomilo roko in nogo, ter je dobil tudi druge poškodbe. Če se je že pri splavljenju zgodila neizgoda, koliko nesreč je šele moralo biti pri gradbi! In res ni bilo dneva, da bi se ne bila pripetila kakšna neizgoda. Pri gradbi ladje je ponesrečilo 724 delavcev! 400 delavcev je bilo težko ranjenih, 36 jih je postalo za delo nesposobnih in šest delavcev je bilo ubitih. Največ jih je padlo z odra. Pred nekaj tedni se je porušil trhel tram in je šest delavcev na mestu ubil. Drugi dan se je utrgala žična vrv in je udarila tri delavce ob tla. Neizgode so se od dne do dne množile. Vkljub odločnim protestom delavcev pa obrtno nadzorstvo ni hotelo posredovati. Končno je sklenil mestni stavbinski urad, da stori konec temu neznosnemu stanju, toda inženirjem se je zabranilo vstop na stavbišče z izgovorom, da se mora ladjo varovati pred špijoni! Drednot je torej v resnici bil zgrajen s krvjo. Kakor znano, je ta drednot ogrski delež na štirih ogromnih bojnih ladjah. Pravi se **ogrski**, toda v resnici pa to pomenja Manfreda Weissa. Ta gospod ima namreč monopol za dobavo vseh bojnih sredstev na Ogrskem, ki se jih tako lepo imenuje ogrski delež. V njegovi službi so ministri in v njegovem soldu delegatje. Ni torej čudno, da je v par letih nagrabil na stotine milijonov premoženja.

— **Strokovne organizacije v Avstraliji.** Po večletnem odmoru je bil sredi novembra lanskega leta v Adelaidi kongres avstralskih strokovnih organizacij. Navzoči delegatje so zastopali 700.000 delavcev. Najvažnejši sklep konference je bil ta, da se tesno združijo vse strokovne organizacije v centralo. Kongres se je bavil tudi z važnimi socialno političnimi vprašanji, ki jih bo predložil zvezni vladi. Organizacije zahtevajo minimalno mezdo za delavke, osemurni delavnik za pet dni v tednu, v soboto in pa v dnevih pred prazniki pa kvečjemu štiriurni delovnik. Kongres je tudi sklenil, da se udeleže avstralske organizacije, ki bo l. 1915. v San Francisku. To dejstvo je posebno razveseljivo, ker niso bile avstralske organizacije doslej pri mednarodni zvezi.

Iz okrožnic in uradnih listov.

Okrožnice južne železnice.

550 Št. 2929/Kr. K.
Bolniško zavarovanje pomožnih zaviračev.
(Bolniška blagajna.)

Vsem gospodom načelnikom službenih oddelkov in obratnih inšpektoratov ter vsem avstrijskim postajam južne železnice s stranskimi programi vred.

Odbor je na svoji seji 5. julija 1913 sklenil, da izvede bolniško zavarovanje delavcev, ki se jih pomožnim potom vporablja v zaviraški službi, v kolikor se še nadalje vpisani v svojem prejšnjem stanu (kot skladiščni delavci itd.) od tiste dne, ki je pred pomožno vporabo dotičnega delavca v vožni službi, tvorila temelj za bolniško zavarovanje.

Ta sklep stopi v veljavo s 1. januarjem 1914 in ima v posledici:

1. Da se ima zaračunanje bolniških prispev-

kov teh pomožnih zaviračev izvršiti na podlagi tiste dne, ki so jo prejeli pred svojo vporabo v vožni službi, v kolikor te dne ne presega krajevno navadna dnina in ne prekorači zneska 4 kron.

2. Da se ima zaračunati bolnišnico za tiste pomožne zavirače, ki obole po 1. januarju 1914, in pogrebna na podlagi glasom točke 1. za prispevanje merodajnega mezdnega zneska.

Glede na obračunavanje bolniško bagajniških prispevkov se sporazumno s prometnim ravnateljstvom odreja, da se mora v mezdno plačilni poli (Obr. V št. 152) rubriko 4 (dnevna mezda) defiti s povprečno črto ter nad njo vpisati zaviraško mezdo, pod njo pa dnino, ki jo je dotični dobival pred vporabo v vožni službi.

Pri zaračunanju bolnišnice se mora rubriko 9 (dnina) v bolnišniško izplačevalni poli (Obr. Kr. K. št. 7 in 7a) tisku primerno izpolniti, v rubriki 14 (Opomba) pa vpisati dnino, ki jo je dotični delavec prejemal pred pomožno vporabo v vožni službi.

O tej okrožnici naj se na primeren način obvesti vse v poštev prihajajoče člane bolniške blagajne.

Dunaj, 5. decembra 1913.

Za odbor bolniške blagajne:

Praschniker s. r.,
predsednik.

551. Štev. 2928/Kr. K.
Bolniško zavarovanje pomožnih kurjačev.
(Bolniška blagajna.)

Vsem gospodom načelnikom službenih oddelkov in obratnih inšpektoratov ter kurilnic in delavnic avstrijskih prog južne železnice s postranskimi programi vred.

Odbor bolniške blagajne je na svoji seji 5. julija 1913 sklenil, da izvede bolniško zavarovanje delavcev, ki se jih pomožnim potom vporablja v kurjaški službi, v kolikor so še nadalje vpisani v svojem prejšnjem stanu (kot ključavničarji itd.), od tiste dne, ki je pred njih pomožno vporabo v kurjaški službi tvorila temelj za bolniško zavarovanje.

Ta sklep stopi v veljavo s 1. januarjem 1914 in ima v posledici:

1. Da se ima v zaračunanje bolniških prispevkov teh pomožnih kurjačev izvršiti na podlagi tiste dne, ki so jo prejeli pred svojo vporabo v kurjaški službi, v kolikor te dne ne presega krajevno navadna dnina in ne prekorači zneska 4 kron.

2. Da se ima zaračunati bolnišnico za tiste pomožne kurjače, ki obole po 1. januarju 1914, in pogrebna na podlagi glasom točke 1. za prispevanje merodajnega mezdnega zneska.

Pri zaračunanju bolnišnice se mora rubriko 9 (dnina) v bolnišniško izplačevalni poli (Obr. Kr. K. št. 7 in 7a) tisku primerno izpolniti, v rubriki 14 (Opomba) pa vpisati dnino, ki jo je dotični delavec prejemal pred pomožno vporabo v kurjaški službi.

O tej okrožnici naj se na primeren način obvesti vse v poštev prihajajoče člane bolniške blagajne.

Dunaj, dne 5. decembra 1913.

Za odbor bolniške blagajne:

Praschniker s. r.,
predsednik.

Iz organizacije.

Naznanila upravnistva. Konecem decembra smo vsem krajevnim skupinam in vplačevalnicam razposlali spodaj navedeno okrožnico in vidimo, da je več funkcionarjev ni vpoštevalo. Opozorjamo vnovič nanjo s prošnjo, da se ji posveti pozornost in jo vpošteva pri prihodnjem mesečnem obračunu.

Vsem funkcionarjem krajevnih skupin in vplačevalnic! Že ponovno smo opazili, da so sodrugi v mnogih krajih mnenja, da je povodom dvajsetletnice naše organizacije izdane društvene znake smatrati kot jubilejske znake. To mnenje pa je zmota. Znake je smatrati trajnim društvenim

znakom, ki jih lahko vsak naš član s ponosom nosi.

Razventega so ti znaki, kakor ste se že sami prepričali, lep simbol ter se po obliki in izrazu ugodno razlikujejo od drugih navadnih znakov. S ponosom lahko vsak železničar nosi tak simbol pripadnosti organizaciji, ki je v boju že preskušena. Moško in častno je, tudi na zunaj kazati se kot to, kar je v resnici.

Društveni znak služi pri potovanjih, shodih in drugih strankinih prireditvah sodrugom kot znak, da se medsebojno spoznajo, in s katerim se dokumentira pripadnost veliki družini. Naravnost dolžnost je, da ima vsak organiziran železničar ta znak, s katerim bo gotovo imel veselje in da ga nosi pri vsaki primerni priliki.

Društveni znaki so izdelani v nemškem in poljskem jeziku v obliki kravatih igel, zaponk in manšetnih gumbov, da se jih lahko nosi tudi v gumbnicah. Skupine jih lahko naročajo pri centrali za 1 krono komad. Člani pa lahko dobivajo znake pri zaupnikih skupine.

Ob enem prosimo, da se za znake prejet denar čimprej vpošlje centrali.

Upravništvo.

Ker je koledarsko zavarovanje za leto 1914 že s 1. januarjem stopilo v veljavo in do danes še mnogo skupin in razprodajalcev koledarjev denarja za prodane koledarje še ni odračunalo, naznanjamo na podlagi izdanih dogovorov enkrat za vselej, da imajo pravico do premij zaostali smrtno ponesrečenih le tedaj, če je dotični koledar popolnoma plačan, ter denar in polica vposlana centrali. Kjer se ni po tem ravnalo, se ne more priznati nobene pravice.

Ta poziv naznanjamo posebej raditega, ker se je tekom pretečenega in začetkom tekočega leta zgodilo več nezgod, za katere se je zahtevalo zavarovalnino, da pa denar in police še nismo prejeli do dne, ko se je zgodila nezgoda. Take slučaje se odklanja in so vse reklamacije v tem oziru zaman. Le z rednim poslovanjem v denarnih zadevah se more zabraniti neljube razprave.

Da se to omogoči, morajo skrbeti prodajalci koledarja in pa krajevne skupine.

Založba koledarja.

Predsednikom in blagajnikom krajevnih skupin in vplačevalnic naznanjamo, da se to leto ne bo razpošilljalo tiskovin za statistiko o članskem gibanju. Reklamacije naj se torej opusti.

Naš posmrtno odpravninski sklad. Od 24. oktobra 1913 do 31. decembra 1913 se je izplačalo podpore za sledeče smrtne slučaje: 241. Tomaž Gottwald, Lundenburg; 242. Anton Bole, Trst II.; 243. Ana Lackner, Lienc I.; 244. Katarina Götz, Neudau; 245. Mihael Köppl, Ljubno; 246. Jan Kohutek, Dunaj XV.; 247. Tomaž Aleks, Karlove vari; 248. Andrej Mrakič, Jesenice; 249. Alojzija Brunnsteiner, Špital ob Dravi; 250. Josip Jandourek, Stadlau; 251. Anton Haberl, Dunaj II. (sev. žel.); 252. Ivan Faschingbauer, Solnograd I.; 253. Nikolaj Hasenöhr, Favoriten I.; 254. Ana Maschnig, Celovec; 255. Terezija Schatzl, Solnograd I.; 256. Leontina Vlašaneč, Krnov; 257. Ludmila Freiberg, Floridsdorf I.; 258. Vojteh Prochaska, Bubna; 259. Ivana Priegl, Št. Vid ob Glini; 260. Marjeta Müller, Attnaug; 261. Julija Stern, Dunaj, gl. car. urad; 262. Ana Vellenhofer, Matzleinsdorf; 263. Avgust Zöller, Št. Hipolit; 264. Katarina Woschütz, Št. Vid ob Glini; 265. Ana Franke, Niederlindewiese; 266. Josip Weiss, Plzenj; 267. Josip Heinrich, Rudolfsheim; 268. Fran Šebesta, Moravska Ostrava I.; 269. Ana Švejnova, Homutov; 270. Marija Merčnik, Gradec I.; 271. Šarlota Schwarzmüller, Dunaj; 272. Helena Stefek, Mistek; 273. Ivan Füreder, Spodnja Šiška; 274. Julija Hofmann, Rudig; 275. Marija Novak, Homutov; 276. Josip Pilat, Alsergrund; 277. Marija Ehrlich, Inmost IV.; 278. Josipina Hudnik, Spodnja Šiška; 279. Vaclav Messner, Ustje; 280. Ana Boela, Vadovice.

V pretečenem letu je umrlo 139 članov in 141 žen, skupaj 280; za te se je izplačalo 20.950 kron posmrtno odpravnine.

Seja upravnega komiteja dne 14. januarja 1914.
1. Podpore: a) posmrtno odpravnino se dovoli za 23 slučajev 1600 kron, en slučaj se odkloni; b) iz društvenih sredstev se dovoli podpore za 83 slučajev 1880 kron, 13 prošenj se zavrne, 3 se odkaže krajevnim skupinam. 2. Pravovarstvo se dovoli za 79 slučajev, 2 se odkloni. 3. Troškovnike se odobri za 71 slučajev K 5587.55. Rešitev dopisov.

Poročila o shodih.

Zidan most. Dne 19. januarja t. l. se je vršil redni občni zbor tukajšnje krajevne skupine železničarjev. Poročilo odbora o pretečenem poslovnem letu so zbrani z zadovoljstvom sprejeli na znanje, ter odboru podelili absolutorij.

V novi odbor so izvoljeni sledeči sodrugi: Anton Firm, predsednik; Jernej Pohar, podpredsednik; Ivan Štrubl, zapisnikar; Fran Nadu, namestnik; Fran Zupanc, blagajnik; Fran Schuster, namestnik; podblagajniki: Mihael Petkovšek za kurilnico, Ivan Tuttner za Hrastnik, Fran Zimšek za Zagorje; Mihael Laznik in Karol Ožek, preglednika; Karol Lokar, knjižničar; Josip Umek, namestnik; Anton Horjak, Alojzij Krohne, Anton Štraus, Avgust Likovnik, odborniki.

Konferenca prožnih obhodnikov. Dne 20. januarja t. l. ob eni popoldne se je v Ljubljani, Resljeva cesta 22. vršila okrožna konferenca prožnih obhodnikov državne in južne železnice. Navzočih je bilo 12 delegatov in več gostov. Konferenci je predsedoval sodrug Frank iz Nabežine, zapisnikar pa je bil sodr. Sojer iz Brezovice.

Na dnevnem redu je bilo: 1. situacijsko poročilo; 2. zahteve prožnih obhodnikov; 3. raznoterosti.

Tajnik sodr. Kopač je temeljito obrazložil položaj železničarjev sploh in usodo zahtev železniškega osebja posebej. Pojasnil je zahteve prožnih obhodnikov, ki so že vložene in pri katerih je treba vztrajati, da se jih končno izvede.

Vršila se je nato obširna debata, ki so se je vdeležili vsi delegatje. Poleg drugih stvari se je protestiralo tudi proti temu, da se nekaterim prožnim obhodnikom, ki se jim je podelilo dežni plašč, odvzelo paletot.

Meseca marca se bo vršila druga konferenca prožnih obhodnikov obeh železnic v tržaškem tajniškem področju.

Predloge za prihodnjo konferenco se mora vposlati najkasneje do 1. marca t. l. tržaškemu tajništvu, da se jih pripravi za konferenco.

Ptuj. Dne 17. januarja t. l. se je v Peserlovi gostilni vršil redni občni zbor tukajšnje krajevne skupine železničarjev z običajnim dnevnim redom.

V novi odbor so izvoljeni sledeči sodrugi: Ivan Šegula, predsednik; Josip Brunnliček, podpredsednik; Fran Rozmann, blagajnik; Anton Marinčič, namestnik; Matija Mele, zapisnikar; Oton Weissenstein, namestnik; Ivan Vučak, Pavel Bevardi, kontrolorja; Florijan Reck, knjižničar; Jurij Mahr, I. Brenkovič, Rudolf Lah, Fr. Stritar, odborniki.

Naznanila.

Opčina. Podružnica izobraževalnega društva »Ljudski oder« priredi skupno z železničarsko

organizacijo v soboto, dne 7. februarja t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani pri Mičelu ples s srečolovom in zanimivim vspeodom. Med drugim bo prirejen tudi šaljivi brzozjav. Vstopnina znaša za gospode z eno damo 2 kroni, za posamezne dame 1 krono. Preplačila v prid izobraževalnega društva za nakup knjig in drugih potrebščin se hvaležno sprejemajo. Maskam ni dovoljen vstop. Vse prijatelje lepe zabave vabi odbor k obilni udeležbi.

Jesenice. Tamošnja skupina naše organizacije priredi dne 8. februarja t. l. ob 7. uri zvečer v gostilni pri Mesarju železničarsko veselico. Čisti dobiček je namenjen ponesrečenim železničarjem. Vabi se torej k obilni udeležbi.

Vsebina štev. 2. z dne 15. januarja 1914.

Članki: Trnjeva pot. Obzor. Kapitulacija parlamenta. Želje železničarjev. Zveza poka — Škrjanc išče naslednika. Deželna konferenca jugoslovanske soc. dem. stranke v Trstu. Članom obratne bolniške blagajne drž. žel. Delavci in zajeđači. Solidarnost izkoriščevalcev.

Listek: Smrt uradnika.

Dopisi: Iz Goriškega. Pragersko.

Domače vesti: Predloga o lokalnih železnicah.

Inozemstvo: Sodrugi Fournière umrl.

Socialni pregled: Centrala za stavkovno zavarovanje v Nemčiji. Krščanskosocialna delavska organizacija »samo za interese delodajalcev«. Kapitalistična koncentracija. Socialistični mučeniki v Nemčiji.

Tehnični pregled: Železnica čez Ande. Največji most na svetu.

Raznoterosti: Večje železniške nezgode v letu 1913. Pokojni sodr. Avgust Bebel. 10 najvažnejših iznajdb sedanjega časa. Delavcu nesocialistu.

Iz organizacije: Stavbinski sklad železničarskega doma.

Poročila o shodih: Ljubljana, Trst, Pragersko.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Učiteljska tiskarna* v Ljubljani.

Kavarna „Unione“

TRST

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca.

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

40 letni uspeh, ki ga potrjuje na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna G. Piccoli, Ljubljana

Koder prebivajo Slovenci, povsod je razširjen

„Slov. Ilustr. Tednik“

Vsakdo ga rad čita.

Naročite si ga in pridobivajte mu novih naročnikov.